

OPONENTSKÝ POSUDEK

Jméno disertantky:	Mgr. Veronika D'Evereux
Téma práce:	Mezinárodně právní otázky spojené s postavením státu Izrael
Rozsah práce:	183 stran vlastního textu (230 včetně obsahu a příloh)
Datum uzavření rukopisu:	23. 9. 2019 (podle údajů uvedených v práci)

I. Obsahem předložené disertační práce jsou (stále více aktuální) mezinárodně právní otázky spojené s postavením Státu Izraele a jím okupovaných „palestinských území“, tedy oblastí, které jsou dějištěm jednoho z nejtrvalejších a nejpálčivějších mezinárodních konfliktů současného světa. Předmětem zkoumání autorky byly především čtyři základní výzkumné otázky: právní souvislosti vzniku Izraele a územních nároků Izraele (zejména ve vztahu k Západnímu břehu), otázky spojené s právním statutem Jeruzaléma, zkoumání (ne)existence státnosti Palestiny z hlediska mezinárodního práva a problematika trvalé přítomnosti Izraele, jeho obyvatel (osad) a ozbrojených složek na území Západního břehu.

Jak autorka sama uvádí (s. 7), „pro účel vymezení cíle disertační práce ... vycházela z dlouhodobé argumentace státu Izrael“ ve vztahu k uvedeným otázkám a snažila se zjistit, zda má tato argumentace oporu v mezinárodním právu (autorku podle jejích slov poutá k tématu dlouhodobý osobní zájem a při svém zkoumání využila též zkušeností z osobního pobytu v Izraeli). Přes toto jednostranné východisko autorka podle mého názoru obecně vzato analyzuje jednotlivé problémy objektivně, za použití pramenů pocházejících ze všech relevantních názorových proudů a dospívá k náležitě odůvodněným závěrům (často výrazně korigujícím popsanou výchozí pozici).

II. Formálně, jazykově a stylisticky je práce podle mého názoru zpracována kvalitně. Práce je přehledně členěna na kapitoly a podkapitoly a obsahuje bohatý poznámkový aparát. Práce je též doplněna užitečnými mapami usnadňujícími orientaci v situaci „na místě“. (Upozornit lze na výjimečně ne zcela jasné,¹ nebo neúplné citace,² či na odkazy na druhotné zdroje;³ text obsahuje také několik překlepů či jiných zcela formálních opomenutí, jež lze snadno odstranit při další revizi.)

Autorka prostudovala a využila širokého okruhu pramenů – mezinárodních smluv, rozhodnutí mezinárodních a vnitrostátních (z povahy věci zejména izraelských) soudů a jiných orgánů, názorů zahraniční a české mezinárodněprávní nauky. V některých případech se zdá, že autorka využívala poněkud více, zjednodušeně řečeno, „izraelských“ pramenů; v jiných případech by bylo zajímavé doplnit okruh literatury o další obecně uznávané prameny (namátkou např. komentáře k použitým pramenům mezinárodního humanitárního práva nebo zprávy zpravodajů OSN pro okupovaná palestinská území). Tyto poznámky nicméně nic nemění na mém výše uvedeném názoru ohledně důsledné objektivní analýzy a závěrů autorky. Nad rámec výše uvedené obecné poznámky by bylo užitečné doplnit práci o informaci o praxi generálního tajemníka OSN jako deponitáře mnohostranných smluv navazující na přijetí Palestiny do UNESCO v r. 2011, resp. na získání statusu nečlenského pozorovatelského státu OSN v r. 2012; o zahájení řízení před Mezinárodním soudním dvorem ve sporu Palestiny a USA (na základě žaloby Palestiny z 23.

¹ Např. pozn. pod čarou 150.

² Např. pozn. 115, 448 či 535 (chybějící odkaz na odstavec posudku).

³ Pozn. 238 a n.

9. 2018) ohledně přesunu velvyslanectví USA do Jeruzaléma; a při případné budoucí aktualizaci práce též o informaci o řízení před Mezinárodním trestním soudem o situaci v Palestině (20. prosince 2019 požádala žalobkyně ICC přípravný senát o rozhodnutí ohledně rozsahu územní jurisdikce ICC podle článku 12, odst. 2, písm. (a) Římského statutu).

Pokud jde o obsah, autorka ve své práci rozebírá čtyři výše uvedená témata, vždy s důkladným popisem historického vývoje a historických souvislostí situace v dané oblasti. V rámci daných témat se podrobněji zabývá např. obecnými právními otázkami nabytí územní suverenity, teoriemi o vzniku Izraele a právními aspekty přítomnosti Izraele na území Západního břehu; historickým vývojem statusu Jeruzaléma, srovnáním právních názorů na aktuální stav a možnými budoucími modely statusu Jeruzaléma; posouzením státnosti Palestiny z hlediska obecných kritérií státnosti a práva na sebeurčení, výstavbou „zdi“ či „bariéry“ na okupovaných palestinských územích a posudkem Mezinárodního soudního dvora k této otázce; a legalitou a legitimitou výstavby osad na území Západního břehu. V rámci celé práce autorka poukazuje na otevřené a nejasné aspekty jednotlivých témat, přičemž na konci každé kapitoly přehledně shrnuje závěry své analýzy a případně též obecně nastiňuje návrhy možných řešení. Autorka v celé práci prokazuje svůj hluboký zájem o téma, jakož i prostudování rozsáhlého okruhu relevantních materiálů. Dílčí připomínky lze mít k právním analýzám některých uvedených témat – tyto analýzy, sestávající zejména z přehledu názorů obsažených v nauce, by v některých případech obohatil vlastní podrobnější právní rozbor nastolených právních otázek.

III. Závěry autorky týkající se nastíněných problémů v rámci posuzovaného tématu považuji za logicky odůvodněné, vycházející z podrobného studia problematiky a argumentačně podložené rozbohem příslušných pramenů a odborné literatury.

Další otázky mohou podle mého názoru vyvolávat mimo jiné následující teze či části práce:

- Určení hranic mezi Izraelem a (budoucím) Státem Palestina: Jak s odkazem na literaturu uvádí autorka (mj. s. 50; srov. též s. 64 a s. 105-106), „ustanovení dohod o příměří mezi Izraelem a Jordánskem“, jež jsou základem existující „zelené linie“, „bude platné jen do doby, než dojde k úspěšnému uzavření procesu konečných mírových jednání“ mezi Izraelem a Palestinou. Autorka by mohla rozvést, na čem je podle ní založen prvotní právní titul palestinské strany k těmto *dvoustranným* jednáním o určení rozsahu území a stanovení státních hranic mezi Izraelem a Palestinou;

- Kapitola 5.6.4 (vztah mezi výstavbou „zdi“ na okupovaných palestinských územích a působností izraelských ozbrojených složek na okupovaných územích na jedné straně a výkonem universální jurisdikce na straně druhé) je podle mého názoru obsahově nejasná a hodná opětovného důkladného posouzení. Není zejména zřejmé, jak by institut universální jurisdikce, jež upravuje též český trestní zákon (stejně jako trestní zákony jiných států) a jehož vymezení v mezinárodním právu je v některých ohledech předmětem diskusí (mj. rozdíly mezi „obyčejovou“ universální jurisdikcí ve vztahu ke zločinům podle mezinárodního práva a jurisdikcí nad tzv. „smluvními“ zločiny podle příslušných úmluv; zda je možný výkon universální jurisdikce *in absentia* či zda je pro její výkon nutná přítomnost pachatele na území státu, apod.), mohl odůvodnit výstavbu „zdi“ a další související opatření přijímaná Izraelem na okupovaných palestinských územích, ve vztahu k nimž jsou rozhodující pravidla mezinárodního humanitárního práva upravující režim okupace;

- Pokud jde o tezi o „vydržení“ území, která přesahují původní, v rezoluci OSN 181 (II) vymezené, území Izraele a na nichž stát Izrael vykonával od r. 1949 svou výlučnou jurisdikci (tj. dílčí části

„nového“ území po tzv. „zelenou linii“): Lze tuto tezi doložit dalšími prameny nad rámec jednoho citovaného v poznámce pod čarou (s. 63, pozn. 179) a existují pro tuto tezi jiné příklady z mezinárodní praxe?

- Otázka, do jaké míry je realistické jedno z možných vyústění, nastíněných autorkou, a to připojení Západního břehu k Izraeli na základě referenda (s. 186 a n.) (lze nastínit, jak by při zajištění rovných práv všech obyvatel takový stát reálně fungoval?), a to ve srovnání s „dvoustátním řešením“ podle hranic „před rokem 1967“ (vytvořením samostatného palestinského státu) jakožto řešením podporovaným převážnou většinou mezinárodního společenství.

Autorka by mohla své odpovědi na uvedené otázky stručně rozvinout v rámci ústní obhajoby.

IV. Jako shrnutí uvádím, že, přes dílčí formální i obsahové připomínky uvedené výše, předložená práce podle mého názoru splnila kladený cíl objektivní analýzy čtyř vytyčených výzkumných otázek, autorka prokázala samostatnost při zpracování tématu a důkladnou práci se zdroji, práce je logicky a přehledně vystavěna a má odpovídající jazykovou a stylistickou úroveň.

V. Práci doporučuji k obhajobě před příslušnou komisí pro obhajobu disertační práce.

V Praze dne _____

_____
oponent